

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Institutiones Canonicae Sive Ius Ecclesiasticum

Wiestner, Jacob

Monachii, 1705

VI. De Variatione in Clerici Præsentatione.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62668](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62668)

desumitur ex *c. Unic. §. Ubi verò, Ne sede vacante, in 6.* ubi expressè deciditur casu, quò speciali consuetudine vel statuto beneficii collatio ad aliquem spectat cum consilio Episcopi, & illius consilium ob mortem vel remotam ejus absentiam haberi nequit, illud liberè conferri posse. Cur non pari ratione is, qui speciali jure institutionem præviâ alterius præsentatione obtinet, patronò propter lapsum termini præsentare amplius non valente, beneficium sine ea & liberè valeat conferre? cum aliàs contra *Reg. Nemo cit.* jure suo sine sua culpa & iusta causa privaretur. Huic profectò non obstat ratio dubitandi? cum enim tali casu non tam jus novum acquiratur, quàm prius competens sine ullius præjudicio conservetur, specialis juris extensio fieri dici non potest.

ARTICULUS VI.

De Variatione in Præsentatione.

SUMMARIUM.

102. In præsentatione variatio permiffa est Laico:
 103. Non etiam Ecclesiastico Patrono:
 104. Qui tamen duos simul præsentare non prohibetur.
 105. Ecclesiasticus variare etiam nequit in Patronatu Mixto:
 106. Et si in eo etiam variatio laico permittatur.
 107. Variandò laicus secundùm Aliquos duos duntaxat:
 108. Secundùm alios & verius plures præsentare valet,
 109. Ob specialem Ecclesiæ utilitatem.
 110. Licet inter duos, à diversis præ-

sentatos, pendente variationi locus non est:

111. Nisi eò colligens præsentetur.
 112. Valida est jurata cessio juris variandi:
 113. Non tamen obstat valori variationis,
 114. Præsertim, quâ primò præsentato notabiliter dignior additur.

Variare patronus dicitur, quando post unius clerici præsentationem Episcopo vel alteri Prælato, instituendi jus habenti, jam oblatam eidem ad idem beneficium alium præsentat. Quod, licet post primò præsentati institutionem nemini liceat, *arg. c. Quod autem §. quia per institutionem jam plenum jus acquisitum est præsentato, c. Si tibi absentis 17. de Præbend. in 6. Azor Instit. p. 2. lib. 6. cap. 21. q. 13. & Barbosa in c. Quod autem cit. n. 2.* ante institutionem tamen patrono laico permiffum est: non quidem privativè sive; ut à prius præsentato clerico idoneo valeat recedere: sed cumulativè sive; ut prius præsentato ejusmodi clerico secundum etiam idoneum superaddere possit, *c. Cum autem 24. ibi, Cum postulaveris, eò non resuratus, alium aqùè idoneum admitti.* Quin, si talis patronus post clerici etiam idonei præsentationem decedat, ab ejus hærede & in patronatûs jure successore alium præsentari & ei, qui à defuncto præsentatus est, superaddi posse, rectè observat Vivianus *de Jure Patronat. Lib. 12. cap. 5. n. 35.* cum enim hæres in defuncti jus omne succedat, *l. Hæredem 59. §. l. Hæreditas 62. ff. de R. I. & ad successorem in re singulari omnia huic annexa jura transeant, arg. l. Pro emptore §. l. 2. §. 20. ff. Pro emptore & l. Unic. V. Hoc tantum; c. de Usucap. trans. form. ad*

Ccccc;

form. ad patroni heredem, & ad singularem ejus successorem in patronatu omnia patronis laicis competentia, ac proinde etiam variandi jus transibit; quod hoc ullo Jure exemptum non reperitur.

103. Dixi; *Laico*; quia patrono Ecclesiastico variatio non conceditur: sed ab eo primò præsentatus, sicut prior tempore, sic etiam jure potior est & instituendus. Unde hujusmodi patroni præsentatio vim habere dicitur electionis; quòd, sicut publicatò scrutiniò in ista, *s. Publicato 58. de Elect.* sic in illa, superiori jam oblatà, locus non sit variationi, Panormit. in *c. Cum autem cit. n. 3.* ubi Fagnanus *n. 19.* & Barbola *de Off. Episc. alleg. 72. n. 154.*

Ratio differentiae, inter utrumque patronum à Jure prodita, ex variis, quas DD. reddunt, ea, nisi fallor, vera est; quòd Ecclesiasticus non præsentet jure & nomine proprio, ut laicus: sed jure & nomine Ecclesiae, cujus actus firmiores oportet esse, *arg. c. Inter 2. de Translat. Episc. & Clement. Unica, de Renuntiati.* & quia ad præsentandum amplius scilicet sex mensium spatium habet, & cum clericis assidue conversatur, idoneum invenire & noscere facilius posse præsumatur, quàm laicus, quatuor duntaxat menses habens ad præsentandum, Lambertinus *Lib. 5. p. 2. q. 7. art. 1.* Barbola *alleg. cit. n. 155.* & Gonzalez *in e. Quod autem cit. n. 4.* Unde

104. Dubium oritur primò, an patronus Ecclesiasticus duos præsentare etiam non possit simul. Non posse, cum Glossa in *Clement. Plures 2. V. Præsentare* asserit Lambertinus, *p. 2. cit. q. 3. art. 8.* eà ductus ratione; quod ejus præsentatio juxta dicta habeat vim electionis: plures autem eligi ab uno etiam simul non possint, per textum & Glossam *e. In electionibus 2. V. Alternativa, de Elect. in 6.*

Verùm, quia hujusmodi patroni præsentatio electioni non æquiparatur quoad omnia: sed quoad effectum, quòd unius præsentatione superiori oblatà, sicut scrutiniò publicatione factà, locus amplius non sit variationi, ut oblatà Rochus de Curte *V. Honorificum, q. 9. n. 34.* idcirco duos simul aut alternativè præsentari etiam ab Ecclesiastico posse, idem existimat, relictis aliis: quos loci sunt Garcias *p. 5. de Benef. cap. 9. n. 21.* & Vivianus *Lib. 10. cap. 5. n. 4.* quia si multanea duorum aut plurimum præsentatio variationem, soli patrono laico permissam, non constituit, neque institutionem arguit in præsentante.

Dubium secunde est, an patrono Ecclesiastico variatio sive successiva duorum præsentatio permessa non sit in Patronatu Mixto, sive quando laicum habet compatronum. Ratio dubitandi est; quòd, cum tali casu compatronus laicus propter ejus societatem sex menses habeat ad præsentandum, æquum sit; quòd vicissim ipse participet jus variandi: quia privilegiatus non privilegiatum adferre hit, juxta dicta *n. 61.*

Verùm, quia hæc ratio in privilegiato solum digniore, ut respectu loci laici Ecclesiasticus est, procedit, ex eo quòd hic ad se trahat laicum, non recedat infertur, etiam ab isto ad se illum trahit. Unde in proposito casu Ecclesiasticus variare non poterit, sive ab ipso diversus, sive idem, qui à laico, ad beneficium sit præsentatus. Imò posteriori hoc casu variare etiam non poterit laicus, cum; quia in concordem unius præsentationem consentiendò tacite ad perseverantiam se obligasse censetur: tum verò; quia sic præsentatus pro se habet duo suffragia; & propterea tanquam potior jure præfertur ei, qui ab uno solo potest præsentari, *arg. c. Quoniam 3. ibi, Qui plurimo.*

plurimorum probatur assensu, Panormit. in c. Cum autem cit. n. 4. Barboſa cit. alleg. 72. n. 166. & Vivianus Lib. 10. cap. 1. n. 26. asserens, id etiam procedere casu, quò duo compatroni laici præsentant eundem.

106. Aliud esset, si laicus & Ecclesiasticus compatroni præsentarent diversos; cum hoc casu, licet variatio non competat Ecclesiastico, laico tamen permitatur; ut prius præsentato alium superaddere possit, Lambert. Lib. 5. p. 2. q. 7. art. 13. n. 4, quia à variationis jure huic competente casus iste non exceptus: neque æquum est; ut privilegio suo privetur propter Ecclesiastici adjunctionem, Palao Tract. 13. disp. 2. p. 6. n. 7. Neque refert; quòd tali casu Ecclesiastici instar reputetur à Glossâ fin. in c. Unic. in 6. quia talis quoad focii commoda duntaxat; non etiam quoad favoris, à Jure sibi competentis, privationem censetur, Zæsius ad hanc Rubr. n. 47.

107. Dubium tertio & celebris controversia de patrono laico est, an præsentando variare valeat tantum semel; ut primo præsentato secundum duntaxat, ut cum cit. Rocho q. 10. Lambertino art. 23. & Viviano cap. 4. volunt Barboſa in c. Cum autem cit. n. 2. Fagnanus n. 8. & in c. Quod autem cit. Gonzalez n. 6, vel lapsus, illi addendò tertium & quartum, ut cum Glossâ in Clement. cit. V. Plures, Zabarella in c. Pastoralis 29. & Decio in c. Quando 3. de Judiciis à n. 32. Azor p. 2. Institut. Lib. 6. cap. 21. q. 13. & Zæsius l. cit. n. 48. defendunt.

Priores se fundant in c. Cum autem c. Quod autem c. Pastoralis cit. & c. Cum dilectus 28. qui textus de Alio tantum & de Secundo præsentato loquuntur. Rationem reddunt; quòd facultas simpliciter data primò actu finiatur, arg. l. Bores 89. §. 1. ff. de V. S. præsertim in

materia odiosa: cujusmodi variandi facultatem esse, clarè desumitur ex Clement. Unic. de Renuntiat. verbis, Cum illuso & variatio in personis Ecclesiasticis maximè sint vitanda, ubi Glossâ dictionem Maximè (quæ speciem oppositam implicat, Barboſa Usufrequent. dist. 197. n. 5.) ponderans, ait, idem in laicis obtinere; quia variare sententiam & mutare consilium levitatem sapit & temeritatem, inquit Baldus in l. Jus Civile 6. ff. de I. & I.

Similibus fundamentis nituntur posteriores: Et ex Jure quidem allegant Clement. Plures cit. eodem modò & sensu asserentem, plures præsentari, & plures esse patronos: quos esse tres quatuorve & plures posse, Juris est omnino explorati. Neque dicas, textum hunc exaudiendum de plurium præsentatione simultanea, cum; quia ista, ut jam monui, non constituit variationem, & patrono etiam Ecclesiastico est permisa: tum verò; quia à pluribus compatronis laicis plures simul præsentari ante Clementem V. potuisse, liquet ex c. Quoniam 3. ut ab isto ipsis permisa de novo tantum fuerit præsentatio plurium successiva. Ratione verò; quia plurium præsentatio laicis permisa est propter utilitatem Ecclesiarum, Ut his facilius provideatur, Clement. cit. junctâ Glossâ V. Ex eadem: utilius autem Ecclesiis est, si à laicis tres quatuorve, quàm si solummodo duo præsententur; cum eam variandò à prius præsentatis non recedatur, c. Quod autem cit. sed ex iis electio permittatur Episcopo, ad instituendum digniorem obligato, c. Quoniam cit. facilius & melius Ecclesiis de Clericis idoneis poterit provideri. Quare permissio variationis facta laicis, clericorum qualitates & Ecclesiarum atque animarum necessitates minus, quàm Ecclesiasticis habentibus

bentibus perspectas, extendenda potius quam restringenda videri potest.

Ex duabus his Opinionibus, sicut neutram claro Juri & receptis principiis aperte contrariam, & utramque probabilem, sic posteriorem ratione spectatâ cenfeo veriore, præsertim cum textus contra eam allegati de *Alio & Secundo* narrative duntaxat, & de numero nihil disponendò, loquantur: & præ iis standum sit *Clement. cit.* plurium præsentationem diserte permittere, *arg. c. 1. de Constitut. in 6. § 1. Sed & posteriores 28. ff. de LL.* Neque vim habet ratio; quia de variatione Exclusiva procedit: non de Cumulativa, quæ non laicis patronis magis, quam Ecclesiis, utilis est.

Neque hinc rectè inferitur, eam patronis etiam Ecclesiasticis fuisse permittendâ; cum enim isti digniorè præsentandi majorem obligationem, meliorem notitiam peritiâque, & amplius tempus habeant, præsentatò unò, quem aliis digniorè judicasse præsumuntur, variare & secundum præsentare meritò non permittuntur *Clement. in contrarium cit.* in qua dictio *Maximè* non ad vocem Ecclesiasticis antecedentem, sed ad verbum *Vitanda* subsequens referri potest: & relata idem denotat, quod dictio *Maximè*, & speciem oppositam non implicat, ut consideranti patet.

110. Dubium quartò de laico est, an variare etiam possit, lite inter duos à diversis, hoc est, inter unum à se, & alteram ab alio, præsentatos pendente. Non quidem, si collitigantium unus jam sit institutus; cum hoc casu variationi locum non esse, exploratum & clarè proditum sit *c. fin. Ut lite pend. in 6.*

Ante institutionem autem à laico variari, & collitiganti à se præsentato alium superaddi posse, cum Joan. Andr. *in c. 1. eadem Rubr. in 6. exillumat Lam-*

bertin. *Lib. 2. p. 1. q. 6. art. 12.* quòd hujusmodi patrono variandi jus *ca. cit.* indistinctè adstruatur, eorundem dispositioni derogatum non sit *c. 1. § c. fin. Ut lite pend. in 6.* cum illorum textuum priori Bonifacius VIII. expressè tantum loquatur de electionibus, non admittentibus variationem, *c. Publicatio cit.* posteriori autem sermo quidem de præsentatione, sed eò tantum casu sit, quòd collitigantium alter institutus & in possessione fuit: & quia antiquum Jus corrigi, trahendus non sit ad casum, quòd neuter est institutus.

Sed melius cum Rocho *V. Honorificum cit. q. 23. n. 53.* Covarruvias *Prædic. cap. 36. n. 7. V. Tertio,* & *Canon. cap. 9. cit. à n. 217.* rem hanc expressè adhibitâ distinctione: & licet duobus collitigantibus à laico variante tertium superaddi posse, negent ex ratione, propter quam *c. 1. § c. fin. cit. electio & præsentatio, lite pendente facta, irritatur;* ne scilicet, novò adveniente per hujusmodi præsentationem litigantibus superadditò, lites cum Ecclesie dispendio multiplicentur & prorogentur: pro tunc tamen habent præsentationem, quòd patronus laicus variandò à se præsentato superadderet huic collitigantem, quòd alio suo compatrono præsentatum; quòd tali casu collitigantibus non additur novus adversarius, & cum ipsa ratione *ca. cit.* dispositio cessat; cum hujusmodi variatione pluribus votis in eundem collatis lis potius tollatur aut abbrevietur, quàm augeatur vel protrahatur. Atque ita à Rota pluries decisum, testis est *Guercias cit. n. 120.*

Dubium quintò de eodem est, an variare possit, non obstante juramento, quòd præsentato clerico se non variaturum promissit. Qua in re Negativam contra Immolam *Lib. 3. consil. 16. cum Rocho V. cit.*

P. cit. q. 12. n. 37. propugnant Covarruvias in *c. Quamvis 2. de Patro. in 6. p. 5. 2. n. 7. V. Hu tamen & Gutierrez de Jurament. p. 3. cap. 5. n. 13.* ejusmodi juramentò imò & promissione simplici standum, asserentes non tantùm patrono, sed ipsi etiam Ordinario instituenti. Patrono quidem; quòd juramentum à Jure nusquam reprobatur, neque præjudicium afferat tertio, aut in salutis dispendium vergat; & propterea locus sit Regulæ traditæ *c. Cùm contingat 28 de Jurejurando & c. Quamvis sit.* & simplici promissione de presentatione alternative faciendâ stare debeant compatroni, *Clement. Plures cit.* Cur non etiam juratâ promissione de non variando? Ordinario verò; ne, si non primò præsentatum, sed eò præteritò alium, insuper habitò ejusmodi juramentò vel promissione, superadditum instituat, patroni perjurium approbare ejusque peccato cooperari videatur, *arg. c. Mulier 34. de Jurejurando.* Vivianus, id à Rota decisum, asserens *Lib. 10. cit. cap. 2. n. 6.*

113. Sed, ut hæc vera & in praxi tenenda sint, casu tamen, quò à patrono alius contra juramentum & fidem datam præsentatus ab Ordinario institueretur, institutionem validam fore, cum Imola existimat Covarruvias *cit. n. 7. V. Prædicta*, perinde fere, sicut Titius, post imita & juramentò firmata sponsalia cum Bertha, matrimonium validè contrahit cum Caia, *c. Sicut 22. de Spons. & Matr.* etiam si juramentum & fidem datam observare ipse, ejusque huic contravenire volentis matrimonium impedire potius, quam ei assistere parochus debuisset, *c. fm. §. Sanè, de Clandest. despons. Zoësius ad hanc Rubr. n. 49.*

114. Excipiendus tamen videtur casus, quò primò præsentatus non esset idoneus;

tum enim (uti &, si secundo præsentare vellet alium, priori evidenter digniorem) propter utilitatem Ecclesiæ patronum à juramento absolvi, & ad idoneum vel ita digniorem præsentandum admitti posse, idem notat *n. 7.*

ARTICULUS VII.

De Personis præsentandis.

SUMMARIUM.

115. *Præsentanda est persona capax institutionis.*
 116. *Non tamen patronus à seipso:*
 117. *Licet ab ipso præsentari valeat Filius & Pater.*
 118. *Sui patronatus beneficium consequi patronus liberâ Episcopi collatione,*
 119. *Et compatroni presentationem approbandâ potest.*
 120. *In presentatione ratio habendâ etiam est juris specialis:*
 121. *Quò incapax presentatio aliquando irritatur ad instantiam,*
 122. *Aliquando ipso Jure irrita est.*
 123. *Cùm fundatio præfert consanguineis fundatoris huic proximioribus*
 124. *Et verisimilius etiam ab eo remotior præsentari potest.*
 125. *Cùm eadem præfert proximioribus, ea non de ultimi possessoris beneficium:*
 126. *Sed ipsius fundatoris proximioribus exaudienda,*
 127. *Secundùm graduum non Canoniceam,*
 128. *Sed Civilem computationem.*
 129. *Ad beneficium fundatum pro consanguineis etiam spurium, Apostolicò:*
 D d d d 130. Imò